

BİLİŞSEL ALAN ÖĞRENMELERİNİN DEVİNİŞSEL (PSIKOMOTOR) ALAN ERİŞİSİNE ETKİSİ*

Gıyasettin DEMİRHAN**, Tanju BAĞIRGAN**

ÖZET

Beceri öğreniminde, devinişsel (psikomotor) alan davranışları ağırlıklı olmasına rağmen bilişsel ve duyuşsal davranışların devinişsel alan davranışlarının kazanılmasındaki önemi yadsınamaz.

Bu çalışmada, Bilişsel alan öğrenmelerinin devinişsel alan erişisine etkisine bakılmıştır. Öntest, kontrol grubu, sontest deney deseni kullanılarak yapılan çalışma da, deney grubu ile dersin başında bilişsel alan davranışlarının kazandırılmasına yönelik ders işlenmiş, daha sonra devinişsel alanla ilgili derse başlanmıştır. Kontrol grubu ile ise bilişsel ön öğrenmelere yer verilmiştir. Çalışma, H.Ü. Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu Atletizm Dersi üçadım atlama ünitesi kapsamında yürütülmüştür.

Denenceler, "t" testi ile sınanmıştır. Araştırma bulgularına göre, bilişsel ön öğrenmelerinin, üç adım atlama yüksekokul düzeyi, devinişsel alan erişisine etkili olduğu söylenebilir ($P<0.05$).

Anahtar Kelimeler: Devinişsel (Psikomotor) Öğrenme, Bilişsel Öğrenme, Erişi, Üçadım Öğretme.

THE EFFECTS OF COGNITIVE LEARNING ON PSYCHOMOTOR ACHIEVEMENT

SUMMARY

Although psychomotor behaviors seems to take more place in motor learning, one can not deny that the importance of cognitive and affective domains.

* Bu çalışma, 28-30 Nisan 1994 tarihleri arasında Çukurova Üniversitesi'nde yapılan I. -Eğitim Bilimleri Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

** Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu

ins role in psychomotor learning can not be ignored.

The purpose of this study is to examine the effects of cognitive learning using triple jump teaching on psychomotor learning achievement. In this study, pre-test, control group and post-test experimental design was used.

At the begining of the lesson cognitive behaviors were studied, then psychomotor domain were emphasized. No cognitive pre-learning study was given to the control group.

Hypothesis were tested by using "t-test". According to the findings it can be said that cognitive pre-learning has significant influence on psychomotor learning achievement in triple jumping ($P<0.05$).

Keywords: *Psychomotor learning, cognitive learning, achievement, triple jump teaching.*

GİRİŞ

Eğitim, yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Eğitim sonucunda bireyin davranışlarında değişik olur ve birey yeni davranışlar kazanır. Eğitimin amacı, bireye belli bilgiler, yetenekler, beceriler, tutumlar ve alışkanlıklar kazandırmaktır. Bunların hepsi planlanan bir sürecin sonunda kazanılır.

Planlanan süreç eğitim programı ile doğrudan ilişkilidir. Eğitim programı, kişide gözlenmesi kararlaştırılan hedefleri, bunları gerçekleştirecek düzenli eğitim ve sınama durumlarını içeren dirik bir bütündür (12). Programda yer alan hedefler bilişsel, duyuşsal ve devinişsel alanlar için ayrı ayrı fakat birbirine hizmet edici şekilde belirlenerek davranış tanımları yapılır. Bireye bu davranışları kazandıracak etkinlikler eğitim durumları, davranışların kazanılıp kazanılmadığını sınamak için yapılan etkinliklere ise değerlendirme denmektedir.

Alanlar, kesin hatlarla birbirinden ayrılmamasına karşın zihinsel etkinliklerin etkin olduğu davranışlar bilişsel, beyin-kas eşuyumu gerektiren davranışlar ise devinişsel alanda sınıflanmaktadır. Bu nedenle, işe koşulan eğitim durumları ve sınama durumları da farklılıklar göstermektedir. Sınama durumları, bilişsel alan için kağıt-kalem testleri ve sözel sınavlar yeterli olurken devinişsel alan için becerinin istenilen nitelikte, sürede ve yeterlikte yapılması gerekmektedir. Bunu sağlama ise, davranış analizi, ölçmeyi kolaylaştıracak gözlem formlarının hazırlanması, davranışın doğrudan gözleneceği sınav durum-

larının yaratılması ve öğrencinin davranışı icra ederken gözlenmesi ve puanlanması ile mümkündür (12,13). Gözlem sayısını artırmak ve hata oranını azaltmak için davranışların videoya çekilerek en az 3 kişinin değerlendirme grubunda yer alması yararlı olabilir.

Devinişsel alan davranışlarının öğrenilmesi beceri öğrenimi şeklinde ifade edilmektedir. Psikomotor davranışların doğru, birbirleriyle eşyumlu ve otomatik olarak yapılmış şekline beceri denmektedir (6). Whiting (1979) ise, minimum zaman ve enerji ya da her ikisine bağlı olarak maksimum kararlılık ve kesinlikle önceden belirlenmiş ve bilinen sonuca ulaşabilmek için öğrenilmiş yeteneklere beceri demektedir (14).

Öğrenme, yaşantı ürünü ve nisbeten kalıcı izli davranış değişmesidir (5). Bireyde istenilen yönde davranış değişmesi olduğu zaman onun yeni davranışı öğrendiği kabul edilir (10). Öğrenmenin sağlanması ise öğrenme etkinlikleri ile mümkündür. Beceri öğreniminde yol gösterici ilkeler ise şunlardır (6,8,9,11,12):

1. Beceri analiz edilmeli.
2. Birinci madde de saptanan becerilerin daha önce ne kadarının iyi olarak öğrenilmiş olduğu belirlenmeli.
3. Daha önceden öğrenilmiş olan davranışlardan öğrenmeyi güçleştirecek ve engelleyecek olanların elimine edilmesi.
4. Kazandırılacak davranışlar ilgili kişi tarafından en olgun biçimiyle gösterilmeli.
5. Öğrenilecek kişi tarafından beceri iyice anlaşılmalı, öğrenene örnekler verilmeli, model gösterilmeli, temel becerilerin sıralanışı ve ana hatları kavratılmalı.
6. Aşamalı bir şekilde örnek vererek, gerektiğinde yardım ederek yeni davranışlar kazandırılmalı, doğru davranışlar pekiştirilmeli, yanlışlar anında düzeltilmeli ve temel davranışlar oluşturulmalıdır.
7. Alt beceriler birbiriyle ilişkili yapılarak bütünleştirilmeli.
8. Her öğretme aşamasından sonra tekrar için zaman sağlanmalı, tekrarlardan sonra gecikmeksizin dönüt sağlanmalıdır.
9. Hareket otomatik oluncaya kadar beceri geliştirilmeli ve eski öğrenmelerin beceri üzerindeki etkileri tamamen yokedilmelidir.
10. Kaza ve tehlikeler için önlem alınmalıdır.

11. Gerekli araç-gereç ve hacimler zamanında hazırlanmalıdır.

Beceri öğreniminde video, film, canlı gösteri ve sözel açıklamaların birlikte kullanılması başarıyı düzeyini yükseltir. Fakat, kullanılacak zaman, ortam ve olanak değişkenleri de dikkate alınmalıdır. Olanaklar ya da alışkanlıktan dolayı en yaygın kullanılan yöntem canlı gösteridir. Ancak, sözel açıklama ve hareketin canlı gösteriminin birlikte kullanılması daha yararlı olabilir. Ortama gösteri değişkeninin girmesi ise istenen bir durumdur.

Araştırmalar, sözel açıklamaların beceri öğreniminin ilk aşamalarında verilmesi gerektiğini söylemektedir (4). Burada, öğretmenin alanı çok iyi bilmesi ve bilişsel alanla devinışsel alan arasındaki ilişkiyi iyi kurması gerekmektedir. Önkoşul davranışlarının yeterli düzeyde olması da başarıyı etkileyen diğer bir etmendir. Öğretim hizmetinin niteliği, öğreten, olanaklar vb. diğer etkiyici faktörlerde doğal olarak unutulmamalıdır. İlgı, güdü, iletişim, bireysel özellikler, ön bilgi, katılım, ipucu, dönüt, düzeltme, pekiştireç, öğrencinin aile ve arkadaş çevresi, dikkat, transfer, bireysel farklılıklar, akademik benlik, disiplin, özet yapılması, sosyal ortam yaratılması, planlılık, öğretmenin sportmen olması, duyuşsal-bilişsel-devinışsel hazırbulunuşluk, beceri ve yatkınlık, tekrar, uygun araç-gereç ve yöntem kullanımı, öğrenmede çeşitlilik ve yeni gelişmeleri takip etmek öğrenme ve öğretmede etkili noktalar olarak karşımıza çıkmaktadır (3).

Bu çalışma da, atletizmin bir dalı olan üçadım atlama davranışlarının kazanılmasında (Yüksekokul düzeyi) ön bilişsel alan öğrenmelerinin erişı düzeyini yükseltip yükseltmediğine bakılmıştır. Üçadım atlama, peşpeşe üç defa sıçrama yapılarak uygulanan bir atlama dalıdır ve atlayıcı da, sıçrama yeteneği, patlayıcı ve sıçrama da devamlılık, çok iyi sprint gücü ve iyi bir denge duygusunun bulunması beklenir. Başarılı bir atlamanın en önemli şartı, her atlamanın en ekonomik biçimde bölümlere ayrılmasıdır. Bu nedenle, sıçrama kuvvetinin eşit oranda her iki bacakta geliştirilme zorunluluğu vardır (İşler 1985). Üçadım atlama, dikey sıçrama ve atlama, doğal sıçrama ve atlama ve alçak sıçrama ve atlama tekniklerinden oluşmaktadır. Hareket bölümleri ise, koşu, sıçrama, adım alma ve atlamadır. Denge, ritm ve güç geliştirici alıştırmalar ise tekniğe hazırlayıcıdır (1,7). Bu çalışmada, ise koşu, sıçrama ve uçuş (adım alma ve atlama) sırası izlenmiştir.

Problem

Bilişsel alan davranışlarının kazandırıldığı sınıftaki öğrencilerle, bilişsel alan davranışlarının kazandırılmadığı sınıftaki öğrencilerin üçadım atlamadaki devinışsel alan erişileri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Denenceler

1. Bilişsel alan davranışlarının kazandırıldığı sınıf öğrencilerinin üçadım atlamamanın koşu basamağı davranışlarıyla ilgili erişi puanları bilişsel alan davranışlarının kazandırılmadığı sınıf öğrencilerinin erişi puanlarından anlamlı derecede daha büyüktür.

2. Bilişsel alan davranışlarının kazandırıldığı sınıf öğrencilerinin sıçrama basamağındaki davranışlarla ilgili erişi puanları bilişsel alan davranışlarının kazandırılmadığı sınıf öğrencilerinin erişi puanlarından anlamlı derecede daha büyüktür.

3. Bilişsel alan davranışlarının kazandırıldığı sınıf öğrencilerinin uçuş basamağındaki davranışlarla ilgili erişi puanları bilişsel alan davranışlarının kazandırılmadığı sınıf öğrencilerinin erişi puanlarından anlamlı derecede daha büyüktür.

4. Bilişsel alan davranışlarının kazandırıldığı sınıf öğrencilerinin toplam (koşu, sıçrama, uçuş) erişi puanları bilişsel alan davranışlarının kazandırılmadığı sınıf öğrencilerinin toplam erişi puanlarından anlamlı derecede daha büyüktür.

Sayıtlılar

1. Kontrol altına alınamayan değişkenler her iki grup içinde benzerdir.
2. Ölçme araçlarının geçerliğı ve güvenilirliğı için başvuru uzman kanısı yeterlidir.
3. Ders planı ilkeler uygun olarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Üçadım atlama: Peşpeşe üç sıçrama yapılarak uygulanan bir atlama dalı (İşler 1985).

Bilişsel alan: Zihinsel öğrenmelerin baskın olduğu alan (Sönmez 1986).

Devinışsel alan: Beyin-kas eşyuyumu gerektiren davranışların baskın olduğu alan.

Eriş: Çıktı ve girdiler arasındaki hedeflerle tutarlı fark (Ertürk 1979).

Sınırlamalar

Araştırma, 1992-93 bahar dönemi Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu 1. sınıf Atletizm dersi "Atlamalar" ünitesi "Üçadım Atlama" konusu ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Deney Deseni

Kontrol Gruplu Öntest-Sontest Deney Deseni

Gruplar	Ölçme	Denel İşlem	Ölçme
Deney	Öntest	İşlem	Sontest
Kontrol	Öntest	Sontest

Denekler

Araştırmanın deneklerini, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu 1. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Atletizm dersini alan 60 öğrenci üç şube de (her şube 20 kişi) ders yapmaktadır. Araştırma kapsamına alınan 2 şube (01 ve 02) şans yöntemiyle seçilmiş, 02 şubesi deney, 01 şubesi kontrol grubu olarak alınmıştır. Araştırmanın bütün çalışmalarına katılan denek sayısı ise 13'tür.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında işe koşulan ölçme araçları şu şekildedir.

1. Video çekici.
2. Gözlem formları
3. Yazılı sınav kağıdı.

Verilerin Cinsi ve Kaynağı

Veriler, aşağıda belirtilen kaynaklardan sağlanmıştır.

1. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin bilişsel alan (bilgi ve kavrama) ve devinişsel alan (istenilen nitelikte yapma) öntest planları (Tek tek ve bütün olarak).
2. Deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin devinişsel alan (istenilen nitelikte yapma) erişi puanları (tek tek ve bütün olarak)

Verilerin Analizi

Verilerin, analizi için aritmetik ortalama, standart sapma ve "t" testi kullanılmış, anlamlılık düzeyi 0.05 olarak seçilmiştir.

BULGULAR

Denencelerin Sınanmasına Hazırlık

Denencelerin sınanmasına hazırlık olmak üzere deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin (bilişsel ve devinışsel alanlarda) öntest puanları açısından farklı olup olmadıklarına bakılmıştır. Yapılan istatistiksel analizlerin sonuçları aşağıda verilmiştir.

1. Bilişsel Alan

Deney ve kontrol gruplarının öntest bilgi düzeyi puanları

Deney ve kontrol gruplarının ön test bilgi düzeyi puanları ortalamaları tablo 1'de verilmiştir.

Tablo - 1 : Grupların ön test bilgi düzeyi ortalamaları

Gruplar	N	X	s	t	* t tablo
Deney	13	10.77	6.07		
Kontrol	13	12.69	7.25	-0.73	2.06

* p>0.05

Tablo. 1'de görüldüğü gibi, deney grubu puanları aritmetik ortalaması 10.77, kontrol grubu ortalaması 12.69'dir. Deney grubunun standart sapması 6.07, kontrol grubunun standart sapması 7.25'tir. "t" değeri ise -0.73 olarak bulunmuştur. Buna göre grupların bilgi düzeyindeki öntest başarı ortalamaları arasında istatistiksel bir fark yoktur, denilebilir. Böylece grupların bilgi düzeyindeki başarı durumlarının başlangıçta denk olduğu söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının öntest kavrama düzeyi puanları

Deney ve kontrol gruplarının ön test kavrama düzeyi puanları ortalamaları tablo 2'de verilmiştir.

Tablo - 2 : Grupların öntest kavrama düzeyi ortalamaları

Gruplar	N	X	s	t	* t tablo
Deney	13	8.08	5.22		
Kontrol	13	11.53	6.89	-1.44	2.06

* p>0.05

Tablo .2'de görüldüğü gibi, kavrama düzeyindeki davranışlarla ilgili öntest puanlarının aritmetik ortalaması deney grubunda 8.08, kontrol grubunda 11.53'tür.. Standart sapma ise deney grubunda 5.22, kontrol grubunda 6.89'dur. -1.44 olarak bulunan "t" değerine göre ise gruplar arasında istatistiksel bir fark olmadığı ve denk oldukları söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının öntest toplam puanları

Deney ve kontrol gruplarının öntest toplam puanlar ortalamaları tablo 3'de verilmiştir.

Tablo - 3 : Grupların öntest toplam ortalamaları

Gruplar	N	X	s	t	* t tablo
Deney	13	18.85	9.39		
Kontrol	13	23.08	12.83	-0.96	2.06

* p>0.05

Tablo 3'te görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin öntestten aldıkları puanların aritmetik ortalaması deney grubunda 18.85, kontrol grubunda 23.08'dir. Standart sapma ise deney grubunda 9.39, kontrol grubunda 12.83'tür. "t" değeri ise 0.96 olarak bulunmuştur. Buna göre gruplar arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı ve öğrencilerin düzeylerinin denk olduğu söylenebilir.

2. Devinişsel (Psikomotor) Alan

Deney ve kontrol gruplarının ön test koşu düzeyi puanları

Deney ve kontrol gruplarının öntest koşu düzeyi puanları ortalamaları tablo 4'de verilmiştir.

Tablo - 4 : Grupların öntest koşu düzeyi ortalamaları

Gruplar	N	X	s	t	* t tablo
Deney	13	8.08	1.85		
Kontrol	13	8.38	1.39	-0.48	2.06

* $p > 0.05$

Tablo 4'te görüldüğü gibi, deney grubunun aritmetik ortalaması 8.08, kontrol grubunun aritmetik ortalaması 8.38'dir. Deney grubunun standart sapması 1.85, kontrol grubunun standart sapması ise 1.39'dur. Hesaplanan "t" değeri ise -0.48'dir. Bu sonuçlara göre, grupların koşu düzeyi öntest puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı ve grupların denk olduğu söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının öntest sıçrama düzeyi puanları

Deney ve kontrol gruplarının öntest sıçrama düzeyi puanları ortalamaları tablo 5'de verilmiştir.

Tablo - 5 : Grupların öntest sıçrama düzeyi ortalamaları

Gruplar	N	X	s	t	* t tablo
Deney	13	7.154	2.58		
Kontrol	13	8.92	4.00	-1.33	2.06

* $p > 0.05$

Tablo 5'de görüldüğü gibi, sıçrama düzeyindeki öntest puanlarının aritmetik ortalaması deney grubunda 7.15, kontrol grubunda 8.92'dir. Standart sapma ise deney grubunda 2.58, kontrol grubunda 4.00'tür. -1.33 olarak bulunan "t" değerine göre gruplar arasından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı ve denk oldukları söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının öntest uçuş düzeyi puanları

Deney ve kontrol gruplarının öntest düzeyi puanları ortalamaları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo - 6 : Grupların öntest uçuş düzeyi ortalamaları

Gruplar	N	X	s	t	*t tablo
Deney	13	8.08	3.07		
Kontrol	13	8.69	5.76	-0.34	2.06

* p>0.05

Tablo 6'da görüldüğü gibi, uçuş düzeyindeki öntest puanları aritmetik ortalaması deney grubunda 8.08, kontrol grubunda 8.69'dur. Standart sapma ise deney grubu için 3.07, kontrol grubu için 5.76'dır. "t" değeri ise -0.34 olarak bulunmuştur. Buna göre, gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı ve denk oldukları söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının öntest toplam puanları

Deney ve kontrol gruplarının öntest toplam puanları ortalamaları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo - 7 : Grupların öntest toplam ortalamaları

Gruplar	N	X	s	t	" t tablo
Deney	13	23.31	5.47		
Kontrol	13	25.92	9.01	-0.89	2.06

* p>0.05

Tablo 7'de görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarının öntest puanlarının aritmetik ortalaması deney grubunda 23.31, kontrol grubunda 25.92'dir. Standart sapma ise deney grubunda 5.47, kontrol grubunda 9.01'dir. "t" değeri ise -0.89'dur. Buna göre, gruplar arasında istatistiksel bir fark olmadığı ve denk oldukları söylenebilir.

Denencelerin Sınanması

Deney ve kontrol gruplarının koşu düzeyi erişileri

Deney ve kontrol gruplarının koşu düzeyi erişisi ortalamaları tablo 8'de verilmiştir.

Tablo - 8 : Grupların koşu düzeyi erişileri arasındaki farkın anlamlılığı

Gruplar	N	X	s	t	* t tablo
deney	13	5.15	1.21		
Kontrol	13	3.77	2.16	2.01	2.06

* $p > 0.05$

Tablo 8'de görüldüğü gibi, koşu düzeyi erişi ortalaması deney grubunda 5.15, kontrol grubunda 3.77'dir. Standart sapma deney grubunda 1.21, kontrol grubunda 2.16'dır. Hesaplanan "t" değeri ise 2.01'dir. Bu verilere göre, gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu ve bilişsel ön öğrenmelerin üçadım atlama koşma düzeyi devinşisel alan davranışlarını kazanma da etkili olduğu söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının sıçrama düzeyi erişileri

Deney ve kontrol gruplarının sıçrama düzeyi erişi puanları ortalamaları tablo 9'da verilmiştir.

Tablo - 9 : Grupların sıçrama düzeyi erişileri arasındaki farkın anlamlılığı

Gruplar	N	X	s	t	* t tablo
Deney	13	17.85	2.44		
Kontrol	13	11.77	5.16	3.88	2.06

* $p < 0.05$

Tablo 9'da görüldüğü gibi, sıçrama düzeyi öntest puanlarının aritmetik ortalaması deney grubunda 17.85, kontrol grubunda 11.77'dir. Standart sapma deney grubun da 2.44, kontrol grubun da 5.15'dir. "t" değeri ise 3.83 olarak bulunmuştur. Bu verilere göre gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu ve bilişsel ön öğrenmelerin üçadım atlama sıçrama düzeyi devinşisel alan davranışlarını kazanma da etkili olduğu söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının uçuş düzeyi erişileri

Deney ve kontrol gruplarının uçuş düzeyi erişi puanları ortalamaları tablo 10'da verilmiştir.

Tablo - 10 : Grupların uçuş düzeyi erişileri arasındaki farkın anlamlılığı

Gruplar	N	X	s	t	* t tablo
Deney	13	31.62	5.66	6.28	2.06
Kontrol	13	15.23	7.51		

* p<0.05

Tablo 10'da görüldüğü gibi, uçuş düzeyindeki eriş düzeyi puanlarının aritmetik ortalaması deney grubunda 31.62, kontrol grubunda 15.23'tür. Deney grubu standart sapması 5.66, kontrol grubu standart sapması 7.51'dir. "t" değeri ise 6.28 olarak bulunmuştur. Bu verilere göre, gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu ve üçadım atlama devinışsel alan uçuş düzeyi davranışlarını kazanma da bilişsel öğrenmelerin etkili olduğu söylenebilir.

Deney ve kontrol gruplarının toplam erişileri

Deney ve kontrol gruplarının toplam eriş puanları ortalamaları tablo 11'de verilmiştir.

Tablo - 11 : Grupların toplam erişileri arasındaki farkın anlamlılığı

Gruplar	N	X	s	t	* t tablo
Deney	13	56.61	7.44	6.62	2.06
Kontrol	13	29.23	11.66		

* p<0.05

Tablo 11'de görüldüğü gibi, toplam eriş puanlarının aritmetik ortalaması deney grubunda 54.61, kontrol grubunda 29.23'tür. Standart sapma ise deney grubunda 7.44, kontrol grubunda 11.66'dır. Hesaplanan "t" değeri ise 6.62'dir. Bu verilere göre, gruplar arasındaki farkın anlamlı olduğu ve üçadım atlama devinışsel alan davranışlarını kazandırmada bilişsel ön öğrenmelerin etkili olduğu söylenebilir.

TARTIŞMA VE YORUM

1. Denence:

Bulgular 1. denenceyi destekleyici nitelikte çıkmamıştır. Bu sonuç şu şekilde yorumlanabilir:

Ders işlemeden önce bilişsel alanla ilgili test gruplara verilmiş, devinışsel alan davranışlarının ölçülmesi için video çekimi yapılmıştır. Öntest ve ön gözlem puanlarının farklı olmadığı belirlendikten sonra hazırlanan ders planı çerçevesinde deney ve kontrol grubuyla ders işlenmiştir. Kontrol grubu ile işlenen derste öncelikle koşu çalışması yaptırılmış ve koşu öğretmen tarafından gösterilmiştir. Koşu ile ilgili açıklamalar yapılmış, öğrencilerden gelen sorular anında yanıtlanmıştır. İpucu, dönüt, düzeltme, pekiştireç ve katılım sağlanmış, yeterli sayı da tekrar yapılmış ve her öğrencinin hareketleri yapması sağlanmıştır. Deney grubun da ise bunlara ilaveten derse girişte 6 dakika süreyle koşma ile ilgili sözel olarak ders işlenmiştir. Böylece öğretim hizmetinin niteliğini artırıcı etkinliklerde bulunulmuştur (2,12). Yapılan etkinlikler sonucu bilişsel ön öğrenmelerin üçadım atlama koşu basamağındaki devinışsel alan öğrenmelerine etkili olduğu söylenemez. Üçadım atlama koşu basamağının diğer atlama dalları ile (uzun atlama, yüksek atlama vb.) aynı temel de şekillenmesi bu sonucu doğurmuş olabilir. Çünkü diğer atlama dalları öğrenciler tarafından daha önce öğrenilmiştir. Bu durum iki grup için de geçerlidir.

2. Denence:

Bulgular denence 2'yi desteklemiştir. Bu sonuç şu şekilde yorumlanabilir:

Bu aşamada da kontrol grubu ile işlenen derste değişiklik yapılmamıştır. Deney grubu ile ise 6 dakika süreyle teorik ders işlenmiştir. Eğitim durumlarının da öğrencilere sorular sorulmuş ve öğrendikleri bilgileri yorumlamaları sağlanmıştır. Yeter sayı da öğrenciye söz hakkı tanınmış, ipucu, pekiştireç, düzeltme, dönüt ve katılım sağlanmıştır. Yanlıklar anında düzeltilmiş, her öğrencinin yeterli sayıda tekrar yapması sağlanmıştır. Bu düzeyde de devinışsel alan erişilerinin deney grubu lehine anlamlı düzey de yüksek çıkması bilişsel ön öğrenmelerin etkili olduğunun göstergesi sayılabilir. Koşu basamağı için belirtilen destekleyici etmenler bu düzey için de geçerlidir.

3. Denence:

Bulgular denence 3'ü desteklemiştir. Bu sonuç şöyle yorumlanabilir:

Bu düzeyde kontrol grubu ile işlenen derste değişiklik yapılmamıştır. De-

ney grubu ile 8 dakika süre ile teorik ders işlenmiştir. Sınıfa konu ile ilgili sorular sorulmuş, doğru yanıt gelmediği zaman sınıfın doğru yanıtı bulması sağlanmıştır. Yeter sayı da öğrenciye söz hakkı verilmiş, yanlışlar anında düzeltilmiş, ipucu, dönüt, pekiştireç ve katılım sağlanmıştır. Hareketin otomatikleşmesi için öğrencilere yeterli sayıda tekrar yaptırılmıştır. Bu etkinlikler sonucu ortaya çıkan bulgulara göre bilişsel ön öğrenmelerin uçuş basamağındaki devinişsel alan erişimine etkili olduğu söylenebilir. Bu durumu 2. denencedeki sonuçlar da desteklemektedir.

4. Denence:

Bulgular 4. denenceyi desteklemiştir. Bu sonuç şu şekilde yorumlanabilir:

Üçadım atlama konusu işlenirken kontrol grubu ile doğrudan hareketin gösterimine başlanarak ders işlenmiş ve ders arasında gerekli olduğunda sözel açıklamalarda bulunulmuş, hareketin bütün öğrenciler tarafından yapılması sağlanmış, yanlışlar anında düzeltilmiş, pekiştireç verilmiş ve dönüt sağlanmıştır. Deney grubu ile işlenen derste ise buna ek olarak, 20 dakika süreyle bilişsel alanın bilgi ve kavrama düzeyin de ders işlenmiş ve öğrencilerin hareketi yapma süreci öncesin de bilgi sahibi olmaları sağlanmıştır. Öğretim de değişik yöntem ve teknikler kullanılmıştır. Bloom 1979'un "Tam Öğrenme" modeli çerçevesinde yapılan araştırmalarda da, öğretim hizmetinin niteliğini artırıcı etkinlikler erişim düzeyini anlamlı derecede etkilediği olasılığı üzerinde durulmaktadır. Ortaya çıkan bulgulara göre, bilişsel ön öğrenmelerin üçadım atlama devinişsel alan davranışlarının kazandırılmasını da / kazanılmasını da etkili olduğu söylenebilir. Ancak, daha önce öğrenilmiş davranışların kısa süre de geliştirilmesinde ve önkoşul davranışlarının yüksek olması durumun da aynı şey söylenemiyebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma, öntest kontrol gruplu sontest deney deseni kullanılarak yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre, bilişsel ön öğrenmelerin devinişsel (psikomotor) alan erişimine (Atletizm üçadım atlama üniversite düzeyi) etkili olduğu söylenebilir. Ancak 1. denence için etkililikten bahsedilemez. Nedeni ise, deneklerin atletizmin diğer atlama dallarını bildikleri ve bu dallardaki koşu aşaması üçadım atlamanın koşu aşaması ile aynı ilkelere dayandığı sayılması ile açıklanabilir. Araştırma sonuçlarına göre aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Bilişsel alan ön öğrenmelerinin devinışsel alan erişisine etkisi değişik alanlar da (Mesleki ve teknik eğitim, diğer spor dalları vb.), düzeylerde ve zaman serilerinde çalışılabilir. Bu çalışmalar, beceri öğreniminin ortak olan il-kelerine yeni katkılar getirebilir.

2. Eğitim durumları düzenlenirken çalışma sahasının uluslararası ölçütlere uygun olarak düzenlenmesi araştırma bulgularının geçerlik ve güvenilirliğinin yükselmesine katkı getirebilir.

3. Bilişsel alan da ders işlenirken sözel anlatım ve canlı gösterinin yanın-da slayt, video ve film gösterilerinden de yararlanılması erişi düzeyini yüksel-tebilir.

KAYNAKÇA

- 1- Ballesteros, Jose, M. ve J. Alvarez. (1987). **Atletizm Temel Antrenörlük Bilgi-leri**. (Çev. G. Güngör). Ankara: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları.
- 2- Bloom, Benjamin. S. (1979). **İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme**. (Çev. D.Ali Özçelik). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- 3- Bucher, Charles.A. (1983). **Foundations of Physical Education and Sport**. St. Louis: The C.V. Mosb, Company.
- 4- Cratty, Bryant. J. (1992) **Motorik Öğrenme**. Çeviren (H. Kasap) İstanbul: Marmara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü.
- 5- Ertürk, S. (1979). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: Yelken-tepe Yayın-ları.
- 6- Fidan, N. (1986). **Okulda Öğrenme ve Öğretme**. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- 7- İşler, M. (1985). **Okullarda Atletizm, Teknik, Metod, Antrenman Bilgisi**. İs-tanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- 8- Mosston, M. ve S. Ashworth. (1986). **Teaching Physical Education**. New York: Macmillan Pub. Comp.
- 9- Nichols, B. (1990). **Moving and Learning, The Elementary Schools Physi-cal Education Experience**. St. Louis: Times Mirror/Mosby College Pub.
- 10- Özçelik, Durmuş. A. (1987) **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları.
- 11- Singer, R.N. (1972). "Introduction to the Psychomotor Domain" Singer, R.N. (Editör). **The Psychomotor Domain; Movement Behavior**. (s.1 - 17) Philadelphia: Lea Febiger.
- 12-Sönmez, V. (1986). **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı**. Ankara: Yar-gı Yayınları.
- 13- Turgut, F. **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: Saydam Matbaacı-lık. (1988).
- 14- Whiting, H.T.A. (1975). **Concept In Skill Learning**. London: Lepus Books.